

Dosarul nr. 2ra-1459/19

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani) C. Valah

Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) M. Anton, I. Țurcan, V. Cotorobai

ÎNCHEIERE

4 septembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Nina Vascan
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Terzi împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale, repararea prejudiciului moral și cu compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 7 septembrie 2018, Nicolae Terzi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale și încasarea de la bugetul de stat a sumei de 20 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că la 3 noiembrie 2016 IFS mun. Chișinău, DAF Rîșcani a întocmit pe numele lui procesul-verbal seria MF nr.099465 de constatare a contravenției prevăzute la art. 288 din Codul contravențional.

Nefiind de acord cu procesul-verbal și decizia de sancționare, a depus o contestație în instanța de judecată.

Iar, prin hotărârea din 6 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, contestația a fost admisă, fiind anulat procesul-verbal cu privire la contravenție.

Astfel a invocat că tergiversarea examinării cauzei contravenționale de instanțele judecătorești, din momentul depunerii contestației până la emiterea hotărârii irevocabile, a constituit circa 450 de zile și nu sunt motive de a considera că reclamantul se face vinovat de durata procedurilor, iar natura cauzei în care a fost implicat este calificată ca fiind penală potrivit jurisprudenței CEDO.

Consideră că termenul rezonabil ce trebuie luat în considerare în cauza contravențională în privința sa este cel puțin din momentul în care s-a întocmit

procesul-verbal contestat și faptul că a fost dedusă judecării o perioadă excesiv de îndelungată, contrar prevederilor art. 454 din Codul contravențional, iar în astfel de circumstanțe instanțele naționale au încălcat dreptul la examinarea cauzei contravenționale în termen rezonabil, încălcând grav drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

A relatat reclamantul că respectiva cauză contravențională nu a fost de o complexitate deosebită, iar perioadă excesiv de îndelungată în care s-a judecat nu poate fi justificată, deoarece a avut un comportament de bună-credință, însă ședințele de judecată se amânau pe termen excesiv de îndelungat din cauza organizării defectuoase a lucrului instanțelor judecătorești, chiar dacă s-a comportat activ, reieșind din miza în soluționarea grabnică a procesului.

Interesul pentru reclamant în obținerea unei soluții irevocabile a fost sporit și a demonstrat în cele din urmă în judecată, că acțiunile agentului constator (agentului statului) au fost ilegale.

Prin urmare, reclamantul a indicat că instanțele naționale au încălcat termenul imperativ stabilit de Codul contravențional, iar durata excesivă de examinare a cauzei contravenționale a generat pentru el un prejudiciu moral, în special prin aceea că a trăit într-o stare de incertitudine și anxietate cu privire la rezultatul procedurii. La fel, i-a fost cauzată o stare de stres, frustrare, neliniște și incertitudine.

Reieșind din întinderea suferințelor psihice și fizice cauzate prin încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei, reclamantul pretinde că suma de 20 000 de lei este în măsură de a atenua suferințele psihice cauzate.

Totodată, consideră că mărimea prejudiciului moral pretins spre încasare va fi una suficientă și rezonabilă, necesară pentru satisfacția echitabilă a prejudiciului moral suferit în urma neexaminării în termen rezonabil a cauzei contravenționale menționate și urmează să fie proporțională, implicit în lumina sumelor dispuse spre încasarea de Curtea Europeană, cât și de practica națională de aplicare a dreptului în acest sens.

Prin hotărârea din 7 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Nicolae Terzi împotriva Ministerului Justiției.

S-a constatat ca fiind încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale nr.5-763/2017; 41-5r-1243-27012017 în care Nicolae Terzi a contestat procesul-verbal cu privire la contravenție Seria MF nr.099465 din 3 noiembrie 2016.

S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Nicolae Terzi, cu titlu de prejudiciu moral, suma de 7 843,76 de lei.

În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

La 12 decembrie 2018, avocatul Alexandru Savva, în numele și interesele lui Nicolae Terzi, a declarat apel împotriva hotărârea primei instanțe, solicitând casarea parțială a acesteia, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

La 14 decembrie 2018 și Ministerul Justiției a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând casarea acesteia, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de avocatul Alexandru Savva în numele și interesele lui Nicolae Terzi, ca fiind nefondat.

S-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției.

S-a modificat hotărârea din 7 decembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, în partea cuantumului despăgubirilor de ordin moral, micșorând suma despăgubirii de la 7843,76 de lei la 3000 de lei.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că suma acordată de 7843,76 lei este una excesivă și disproporționată în coraport cu modul de derulare a procesului judiciar, termenul de examinare a cauzei, comportamentul părților, miza urmărită de reclamant și scopul ce se dorea a fi realizat prin examinarea cauzei contravenționale în instanță, cum și impactul hotărârii judecătorești asupra situației părții. Iar simpla invocare de către reclamant a existenței suferințelor și retrăirilor psihice, care s-ar fi datorat doar întinderii excesive a procedurii de examinare a contestației sale, nu este suficientă pentru a constata indubitabil și a admite existența acestor suferințe și retrăiri.

Instanța de apel a remarcat că în speță constatarea încălcării este o satisfacție suficientă și echitabilă acordată părții, fiind luat în calcul scopul urmărit de acesta și modul în care a derulat procedura contravențională la etapa judiciară. De aceea, suma bănească, în calitate de compensație pentru suferințele morale și retrăirile provocate prin examinarea cu încălcarea termenului rezonabil a cauzei sale, cerută de reclamant este excesivă și exagerată, neavând la bază un suport real factic.

Astfel, a conchis că cuantumul despăgubirii acordate de instanța de fond urmează a fi modificat prin micșorarea acestei sume până la 3 000 de lei, care este una suficientă, echitabilă și rezonabilă, pentru a acorda o satisfacție suficientă reclamantului în vederea compensării daunelor morale provocate prin examinarea cu încălcarea termenului rezonabil a cauzei sale contravenționale.

La 31 mai 2019, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă.

În motivarea recursului a indicat că decizia instanței de apel este neîntemeiată și pasibilă de a fi casată.

În acest sens a invocat că instanța de apel neîntemeiat a dispus încasarea sumei de 3 000 de lei, cu titlu de compensare a prejudiciului moral, care este una excesivă și nejustificată, în condițiile în care nu sunt careva temeuri de a se invoca tergiversarea examinării cauzei exclusiv din vina autorităților statului.

Totodată, toate argumentele invocate întru motivarea acestui capăt al acțiunii, poartă doar un caracter declarativ, formal fără a dispune de careva suport probatoriu și legal.

A menționat că termenul rezonabil urmează a fi distins de termenul legal. Legislația internă nu oferă o descifrare a noțiunii de termen rezonabil, însă prin obligarea respectării unui astfel de termen pentru înfăptuirea actului justiției atît normele naționale, cît și cele internaționale invocă administrarea justiției fără întîrzieri neconforme de natură ai compromite eficacitatea și responsabilitatea, la caz însă întîrzieri neconforme nu au fost contatate.

La fel, consideră că acțiunea civilă este neîntemeiată și nu sunt careva temeuri de a se invoca tergiversarea examinării și judecării cauzei contravenționale, reieșind și din conținutul raportului motivat semnat de către judecătorul Tatiana Bivol.

A reținut că prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 nu acordă în mod automat dreptul la încasarea despăgubirii prejudiciului cauzat în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege.

Ministerul Justiției a întemeiat recursul în baza prevederilor art. 432 alin. (1) și (2) lit. c) din Codul de procedură civilă.

La 1 iulie 2019, avocatul Alexandru Savva, în numele și interesele lui Nicolae Terzi, a depus referință, solicitând respingerea ca inadmisibilă a cererii de recurs depuse de Ministerul Justiției.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Materialele dosarului atestă că decizia integrală a instanței de apel a fost comunicată Ministerului Justiției prin intermediul poștei electronice la 3 mai 2019 (f.d. 137). Astfel, recursul declarat la 31 mai 2019 este în termen.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Astfel, instanța de recurs reține că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanța de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural, și anume, dacă se invocă că instanța judecătorească a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Codul de procedură civilă, sau

în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanța de judecată nu este absolut. Există limitări implicit admise [cauza Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten împotriva Norvegiei, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (Helmens împotriva Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse, Colegiul consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Nina Vascan

Dumitru Mardari